

HET OM IN BEEELD

OPENBAAR MINISTERIE

‘RECHTVAARDIGHEID IS
EEN KERNWAARDE VAN
ONZE RECHTSSTAAT’

RECHT- VAARDIG

HET OPENBAAR MINISTERIE IS
VERANTWOORDELIJK VOOR HET
OPSPOREN EN VERVOLGEN VAN
STRAFBARE FEITEN

In Nederland leven veel verschillende mensen samen. Dan is het belangrijk dat er wetten zijn waar iedereen zich aan houdt. Zo mogen burgers bijvoorbeeld geen geweld gebruiken, niet stelen of vernielen en zijn er regels om het verkeer zo veilig mogelijk te houden. Als iemand zich niet aan de wet houdt, kan iemand anders hiervan aangifte doen bij de politie. Of de politie kan een verdachte aanhouden. Ook mag de burger zelf een verdachte aanhouden die hij op heterdaad betrapt.

In Nederland deelt alleen de overheid straffen uit. Belangrijk is dat iemand alleen gestraft wordt als vaststaat dat die persoon schuldig is aan een strafbaar feit. Daarvoor is onderzoek en onafhankelijke rechtspraak nodig. Rechtvaardigheid is immers een kernwaarde van onze rechtsstaat. Verdachten, slachtoffers en de samenleving moeten het vertrouwen kunnen hebben dat ze goed worden vertegenwoordigd in het strafproces. De straf moet ook in relatie staan tot het strafbare feit en recht doen aan de getroffen.

Het Openbaar Ministerie (OM) treedt op voor de samenleving. Het OM is verantwoordelijk voor het opsporen en vervolgen van strafbare feiten. Het werk van het OM is erop gericht dat daders een passende straf krijgen, dat slachtoffers en nabestaanden het gevoel hebben dat er iemand naast hen staat, en dat de samenleving

voelt dat het recht bij het OM in goede handen is.

De rechterlijke macht
Het OM vormt samen met de Rechtspraak de rechterlijke macht. Het OM houdt zich bezig met het strafrecht. Het OM kan als enige instantie in Nederland bepalen of iemand voor de strafrechter moet verschijnen, en zo ja, voor welk strafbaar feit.

De hoofdtaken van het OM zijn:

- leiding geven aan de politie bij het opsporen van strafbare feiten
- strafbare feiten vervolgen en verdachten voor de rechter brengen
- afdoen van strafbare feiten zonder tussenkomst van een rechter

Het OM bemoeit zich alleen met het strafrecht. Dus niet met burgerlijke zaken als huurgeschillen, arbeidskwesties of echtscheidingsprocedures. •

OPSPORING

Als ergens een strafbaar feit is gepleegd, is het opsporingswerk een taak van de politie. Politie-mensen zoeken naar sporen, horen getuigen en slachtoffers, houden verdachten aan, verhoren verdachten en leggen alles schriftelijk vast in een proces-verbaal.

DAARBIJ HOUDT DE OFFICIER VAN JUSTITIE IN DE GATEN DAT DE OPSPORING ZORGVULDIG EN EERLIJK VERLOOPT

De officieren van justitie bij het OM zijn eindverantwoordelijk voor de opsporing en geven – zeker bij zware misdrijven – leiding aan de politie tijdens het onderzoek. Daarbij houdt de officier van justitie in de gaten dat de opsporing zorgvuldig en eerlijk verloopt. Dat wil zeggen: volgens de regels die in de wet zijn vastgelegd en op basis van alle relevante informatie.

De officier van justitie kan opdrachten geven aan de politie. Voor sommige zaken moet hij eerst toestemming vragen aan de rechter, bijvoorbeeld voor het afluisteren van een telefoon, het doorzoeken van een computer of een woning. De methoden die politie en OM gebruiken om strafbare feiten op te sporen, moeten in verhouding staan tot het feit en mogen dus niet te zwaar zijn. Ook dat is een kwestie van rechtvaardigheid.

Het OM is ook verantwoordelijk voor de opsporing door andere instanties, zoals de gemeentelijke sociale recherches, de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. •

DE OFFICIER KIEST VOOR EEN
PASSENDE STRAF, WAARBIJ
DE KANS DAT DE DADER
OPNIEUW DE FOUT IN GAAT
ZO KLEIN MOGELIJK IS

EEN STRAFZAAK

Het OM kan besluiten om een strafzaak voor de rechter te brengen. Daarnaast heeft het OM verschillende mogelijkheden om zelf een strafzaak af te doen.

Strafbeschikking

De officier van justitie kan lichte strafbare feiten, zoals vernieling, vandalisme, winkeldiefstal en verkeersovertredingen zelf afdoen, bijvoorbeeld met een strafbeschikking. Dan komt de zaak niet voor de rechter, maar beslist het OM zelf over de straf als vaststaat dat de verdachte schuldig is. De straf kan bijvoorbeeld een geldboete zijn, een ontzegging van de rijbevoegdheid (tot zes maanden), een taakstraf (tot 180 uur) of een verplichting om schadevergoeding te betalen. De officier kiest voor een passende straf, waarbij de kans dat de dader opnieuw de fout in gaat zo klein mogelijk is. De officier legt zelf geen celstraffen op; dat mag alleen de rechter. Accepteert de betrokkene de strafbeschikking, dan staat daarmee zijn schuld vast. Is hij het hier niet mee eens, dan kan hij de zaak zelf aan de rechter voorleggen. →

Transactie

De officier van justitie kan ook besluiten een transactie aan te bieden. Als de verdachte daarmee instemt en betaalt, is strafvervolgung van de baan. Wie niet betaalt, moet alsnog voor de rechter komen.

Sepot

Soms besluit de officier van justitie niet te vervolgen. Zo'n beslissing noemen we een sepot. De officier seponeert als hij te weinig bewijs heeft om tot een veroordeling te kunnen komen, of als de verdachte onbekend blijft. Ook wordt geseponeerd als er sprake is van onrechtmatig verkregen bewijs, of als de dader niet strafbaar is omdat er sprake was van psychische overmacht of zelfverdediging. Als een slachtoffer het er niet mee eens is dat een zaak wordt geseponeerd, kan hij een klacht indienen bij het gerechtshof. Als het hof de klacht gegrond verklaart, moet het OM alsnog tot vervolging overgaan.

Voorwaardelijk sepot

De officier van justitie kan verdere vervolging ook uitstellen. Dan accepteert de dader de voorwaarden die het OM stelt. Bijvoorbeeld als iemand belooft zijn hond niet opnieuw uit te laten waar het verboden is. Doet hij het later toch, dan wordt hij alsnog gestraft.

Als een strafbeschikking, een transactie of een (voorwaardelijk) sepot niet aan de orde is, dan komt een strafzaak voor de rechter. Het OM zorgt dan dat de verdachte een dagvaarding krijgt: een brief waarin staat wanneer hij voor de rechter moet verschijnen en waarvan hij wordt verdacht. Afhankelijk van de zwaarte van het strafbare feit wordt een zaak voorgelegd aan één of drie rechters (enkelvoudige of meervoudige strafkamer). •

IN DE RECHTZAAL

In de rechtszaal klaagt de officier van justitie een verdachte aan namens de samenleving. Hij vertelt tijdens de zitting waarvoor de verdachte terecht moet staan. Daarna neemt de rechter de tijd om de verdachte te ondervragen over de zaak. Ook de officier van justitie en de advocaat van de verdachte krijgen de gelegenheid vragen te stellen. Dan houdt de officier zijn requisitoir: hij vertelt de rechter wat hij van de zaak vindt en eist een straf. Een advocaat verdedigt daarop de verdachte in een pleidooi. De verdachte zelf heeft het laatste woord.

In de strafreis houdt de officier van justitie rekening met de belangen van alle partijen. De belangen van de verdachte, die recht heeft op een passende straf en aandacht voor persoonlijke omstandigheden. De belangen van slachtoffers en nabestaanden, die genoegdoening willen en vergoeding van eventuele schade. En de belangen van de samenleving als geheel: veiligheid, vertrouwen en rechtvaardigheid.

In veel strafzaken speelt psychische, emotionele en verstandelijke problematiek. De officier van justitie laat zich in zulke gevallen adviseren

door bijvoorbeeld de reclassering, kinderscherming of een zorginstelling.

Met alle verschillende belangen in het achterhoofd komt de officier van justitie tot een eis die hij passend en rechtvaardig vindt.

Als de officier van justitie in de rechtszaal het woord voert, staat hij altijd. De rechter, die recht tegenover de verdachte zit, blijft altijd zitten. Om die reden worden leden van het OM ook wel de staande magistratuur genoemd. De rechters vormen de zittende magistratuur. •

STRAFFEN

Het Nederlandse strafrecht kent drie hoofdstraffen: de celstraf, de taakstraf en de geldstraf.

Bij een taakstraf verricht iemand onbetaalde arbeid voor gemeenten, ziekenhuizen, Staatsbosbeheer of andere niet-commerciële instellingen. Voor minderjarigen is er ook de leerstraf, zoals een cursus sociale vaardigheden. Naast de hoofdstraffen kan de rechter ook bijkomende of voorwaardelijke straffen opleggen. Een bijkomende straf is bijvoorbeeld het inleveren van het rijbewijs. Een voorwaardelijke straf is een gedeelte van de straf dat niet wordt opgelegd en waarbij meestal een proefperiode geldt. •

MAAT- REGELEN

Naast hoofdstraffen kan een officier van justitie aan de rechter vragen om een maatregel op te leggen. Een maatregel is gericht op herstel (bijvoorbeeld door het betalen van een schadevergoeding) of op het beveiligen van de maatschappij (plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis).

Maatregelen zijn onder andere:

1. Het afpakken van goederen, zoals verdovende middelen, wapens of nepmedicijnen.
2. Het ontnemen van winst die een verdachte met zijn misdrijven heeft gemaakt, zoals in het geval van diefstal, oplichting of handel in verdovende middelen.
3. Het betalen van een schadevergoeding aan het slachtoffer.
4. Een terbeschikkingstelling (TBS) voor verdachten met een psychische stoornis.
5. Het plaatsen van een dader in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD). •

MINDER- JARIGEN

VOOR JONGEREN VAN
12 TOT 18 JAAR GELDT
HET JEUGDSTRAFRECHT

Voor jongeren van 12 tot 18 jaar geldt het jeugdstrafrecht. Minder ernstige vergrijpen zoals winkeldiefstal of vernieling kunnen worden afgehandeld via Halt. De jongere krijgt dan een leer- en soms ook een werkopdracht, moet excuses aanbieden aan de benadeelde en de schade vergoeden. De ouders of verzorgers zijn hierbij intensief betrokken.

Het jeugdstrafrecht kan in bepaalde gevallen ook gelden voor jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar. Bijvoorbeeld als de verdachte een beperkt verstandelijk vermogen heeft.

Bij zwaardere zaken kan de officier van justitie een boete of een korte taakstraf opleggen. Als hij de zaak ernstig vindt, kan hij er ook voor kiezen de zaak voor de kinderrechter te brengen. In de ernstigste gevallen kan de kinderrechter een minderjarige veroordelen tot een celstraf. Voor minderjarigen zijn er speciale jeugdgevangenissen.

In bijzonder ernstige gevallen kan de rechter beslissen het volwassenstrafrecht toe te passen bij verdachten vanaf 16 jaar. •

DE VRAAG IS
WELKE ZAKEN
VOORRANG
KRIJGEN

KEUZES VAN HET OM

Omdat het aantal delicten in de miljoenen loopt moeten doordachte keuzes worden gemaakt bij het bestrijden van de criminaliteit. De vraag is welke zaken voorrang krijgen.

Voor een deel wordt die keuze landelijk gemaakt. Het College van procureurs-generaal, de landelijke leiding van het OM, bepaalt de hoofdlijnen van het opsporings- en vervolgingsbeleid.

Een officier weet wat er speelt in zijn omgeving en wat van het OM wordt verwacht bij de aanpak van criminaliteit

De keuze wordt ook door officieren van justitie in het land gemaakt. Zij houden daarbij rekening met het landelijke beleid en ook met de problemen in hun eigen geografische gebied. Een officier

weet wat er speelt in zijn omgeving en wat van het OM wordt verwacht bij de aanpak van criminaliteit. Moet de politie meer tijd besteden aan surveilleren op koopavond of aan boeren die illegaal mest uitrijden? Aan drugsproblemen in achterstandswijken, aan woning-inbraken of aan overtredingen en misdrijven op wegen waar veel ongelukken gebeuren? De beslissing van de officier is begrijpelijk voor inwoners van zijn gebied.

Om te weten wat lokaal speelt, overlegt het OM met de politie en de burgemeester over de aanpak van criminaliteit en veiligheid. Een van de taken van het OM is deelname aan dit zogenaamde driehoeksoverleg. •

SAMEN MET ANDEREN

Het OM werkt samen met veel instanties: het gemeentebestuur, de reclassering, het gevangeniswezen, de Raad voor de Kinderbescherming, Slachtofferhulp Nederland, instellingen op het gebied van de verkeersveiligheid, maar ook met advocaten en het bedrijfsleven.

Gaat het om veel voorkomende criminaliteit, bijvoorbeeld diefstal, vandalisme of bedreiging, dan kan die samenwerking intensief zijn. In de zogeheten ZSM-aanpak zijn alle betrokken partijen 7 dagen per week 14 uur per dag beschikbaar om een passende beslissing te nemen. Daarbij houden ze alle belangen in het oog: die van de verdachte, het slachtoffer en de samenleving.

Het OM werkt ook met andere partijen samen in de zogenaamde veiligheidshuizen. Daar bespreken OM, politie, reclassering en slachtofferhulp – onder leiding van de gemeente – complexe zaken, zoals de aanpak van veelplegers, jeugdige daders, radicaliserende jongeren, verwarde personen en plegers van huiselijk geweld. Daarbij gaat het ook over mogelijkheden om meer te doen dan alleen straf opleggen. Want vaak gaat het om situaties waarin sprake is van meervoudige problematiek. De officier van justitie kan naast straf ook voorwaarden stellen door bijvoorbeeld een behandelings-traject te eisen. Door de combinatie van straf en zorg wordt crimineel gedrag in de toekomst zoveel mogelijk voorkomen. •

AANTALLEN MISDRIJVEN

Het OM behandelt jaarlijks ruim 250.000 misdrijven. Een op de drie misdrijven betreft een vermogensdelict, zoals diefstal of inbraak. Bij bijna een op de vijf gaat het om een geweldsdelict en bij vijftien procent om verkeersdelicten. Het aantal zaken waarbij minderjarige verdachten betrokken zijn daalt sinds tien jaar van 38.000 naar ongeveer 16.000.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

Elk parket heeft in Nederland een Internationaal Rechtshulpcentrum (IRC) dat adviseert en begeleidt bij strafrechtelijke samenwerking (internationale rechtshulp) met het buitenland. Een IRC is een samenwerkingsverband van politie en OM.

SLACHTOFFER- RECHT

Het OM draagt bij aan een veilige en rechtvaardige samenleving door daders aan te pakken en recht te doen aan slachtoffers. Dit wordt ook wel rechtsherstel genoemd. Recht aan slachtoffers van bijvoorbeeld geweld, aanranding, mishandeling, een verkeersongeluk, inbraak of diefstal. Recht ook aan nabestaanden van een slachtoffer.

De rechten van slachtoffers en nabestaanden zijn in de wet vastgelegd. Slachtoffers hebben altijd recht op erkenning, een correcte bejegening en adequate informatievoorziening. In veel gevallen hebben slachtoffers ook recht op schadevergoeding, bescherming en het inzien van processtukken. Daarnaast kunnen zij tijdens het strafproces een schriftelijke verklaring inbrengen of tijdens de zitting spreken. Het OM informeert slachtoffers zo goed

mogelijk en houdt de belangen van slachtoffers altijd in de gaten. Slachtoffers kunnen op verschillende manieren informatie krijgen over het strafproces. Via het online slachtofferportaal of bij het Slachtofferloket. Dat is de servicebalie voor slachtoffers, waarin het OM, Slachtofferhulp Nederland en de politie samenwerken. Er zijn verspreid over het land elf slachtofferloketten. Bij ernstige misdrijven neemt het OM persoonlijk contact op met de slachtoffers. •

BIJZONDERE TAKEN

Het OM heeft nog verschillende andere wettelijke taken die minder bekend zijn.

1. De officier van justitie kan de rechter vragen om iemand gedwongen op te nemen in een psychiatrisch ziekenhuis. Het gaat om personen die door een psychische stoornis een gevaar voor zichzelf of hun omgeving vormen.
 2. Het OM moet toestemming geven voor het begraven van het stoffelijk overschot als iemand een niet-natuurlijke dood is gestorven.
-

WIE CONTROLEERT HET OM?

In de rechtszaal beoordeelt de rechter of het OM en de politie hun werk goed hebben gedaan.

Het OM informeert de minister van Justitie en Veiligheid. Deze minister is tegenover de Eerste en Tweede Kamer politiek verantwoordelijk voor het handelen van het OM. Het College van procureurs-generaal houdt zich bezig met het algemene opsporings- en vervolgingsbeleid van het OM. In uitzonderlijke gevallen kan de minister het OM een aanwijzing geven: een opdracht hoe het moet handelen in een strafzaak.

De procureur-generaal bij de Hoge Raad houdt toezicht op de strafvorderlijke kwaliteit van het werk van het OM.

RIJKSRECHERCHE

De Rijksrecherche is onderdeel van de Nederlandse politie, maar valt onder de verantwoordelijkheid van het OM. De Rijksrecherche onderzoekt als onpartijdige instantie (een verdenking van) strafbaar gedrag binnen de overheid. Bijvoorbeeld als het vermoeden bestaat dat ambtenaren strafbare feiten plegen als fraude en omkoping. Het kan gaan om politiemensen, personeel van het OM, maar ook om ambtenaren van gemeenten, provincies of het rijk.

Daarnaast wordt de Rijksrecherche altijd ingeschakeld als de politie heeft geschoten en daardoor doden of gewonden zijn gevallen. Ook als gevangenen zijn overleden in de cel, stelt de Rijksrecherche een onderzoek in.

OPBOUW VAN HET OM

Bij het OM werken ongeveer 5000 mensen, waarvan circa 800 officieren van justitie.

Arrondissementsparketten

Het OM is een landelijke organisatie verdeeld over tien regio's, arrondissementen genoemd. Het kantoor van het OM in een regio heet arrondissementsparket. Deze is gekoppeld aan een rechtbank. Elk arrondissementsparket staat onder leiding van een hoofdofficier van justitie.

Ressortsparket

Als een veroordeelde of een officier van justitie het niet eens is met het vonnis van de rechtbank, kan hij in hoger beroep gaan bij een van de vier gerechtshoven.

Voor strafzaken in hoger beroep heeft het OM een eigen parket: het Ressortsparket. Dat parket heeft vier vestigingen in Nederland, gekoppeld aan de gerechtshoven: Amsterdam, Den Haag, 's-Hertogenbosch en Arnhem-Leeuwarden.

Het Ressortsparket behandelt de strafzaak geheel opnieuw. Uiteindelijk doet het gerechtshof een nieuwe uitspraak in de vorm van een arrest.

Een vertegenwoordiger van het Ressortsparket die optreedt in de rechtszaal heet advocaat-generaal. →

CAPACITEIT VAN HET OM

**800 OFFICIEREN
VAN JUSTITIE**

HET OM TELT IN
TOTAAL CIRCA
5.000
MEDEWERKERS

**€ 500 MILJOEN
BUDGET**

**16
OM-ONDERDELEN**

10 ARRONDISSEMENTSPARKETTEN
1 RESSORTSPARKET
1 PARKET-GENERAAL
1 LANDELIJK PARKET
1 FUNCTIONEEL PARKET
1 PARKET CENTRALE VERWERKING OM
1 DIENSTVERLENINGSORGANISATIE OM

HET OM WERKT JAARLIJKS AAN...

**255.000
MISDRIJVEN**

**125.000
OVERTREDINGEN**

HET GAAT HIER OM ZAKEN DIE ZIJN AFGEDAAN DOOR DE RECHTER,
MAAR OOK DOOR EEN OM-STRAFBSCHIKKING OF ZAKEN DIE LEIDEN TOT SEPOTS.

**29.000 ZAKEN IN
HOGER BEROEP**

**475.000
VERKEERSZAKEN**

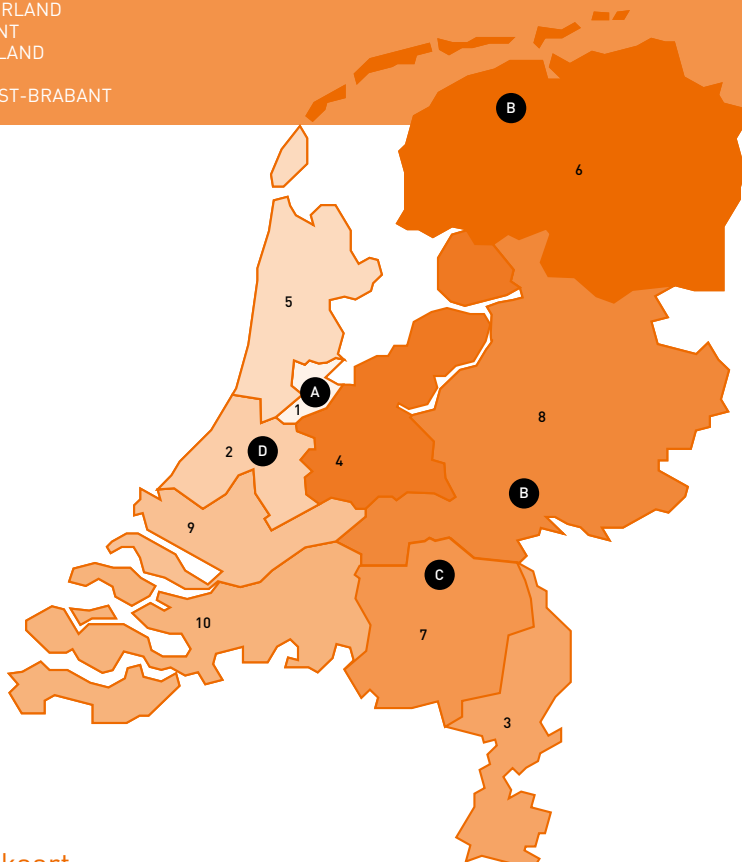

ARRONDISSEMENTSPARKETTEN

- 1 AMSTERDAM
- 2 DEN HAAG
- 3 LIMBURG
- 4 MIDDEN-NEDERLAND
- 5 NOORD-HOLLAND
- 6 NOORD-NEDERLAND
- 7 OOST-BRABANT
- 8 OOST-NEDERLAND
- 9 ROTTERDAM
- 10 ZEELAND-WEST-BRABANT

VESTIGINGEN VAN HET RESSORTSPARKET

- A AMSTERDAM
- B ARNHEM – LEEUWARDEN
- C 'S-HERTOGENBOSCH
- D DEN HAAG

OM op de kaart

Het OM is een landelijke organisatie met tien arrondissementsparketten en vier vestigingen van het Ressortsparket. Daarnaast heeft een OM een aantal organisatieonderdelen die landelijk bevoegd zijn hun taken uit te voeren:

- **Parket-Generaal**

Aan het hoofd van het OM staat het College van procureurs-generaal. De procureurs-generaal bepalen het landelijk opsporings- en vervolgingsbeleid. Samen met de concern-directeuren en stafmedewerkers vormt het College het Parket-Generaal: het landelijk hoofdkantoor van het OM.

Onderdelen van het Parket-Generaal zijn:

1. Het Wetenschappelijk Bureau van het OM (WBOM). Het WBOM houdt zich als kennis- en documentatiecentrum bezig met de verspreiding van vakinformatie binnen het OM. Daarnaast geeft het WBOM adviezen op juridisch-inhoudelijk terrein aan de OM-onderdelen en het College van procureurs-generaal.
2. Het Bureau Internationaal coördineert en adviseert over internationale aangelegenheden en houdt zich bezig met OM'ers die werkzaam zijn in het buitenland of dit graag zouden willen.

- **Landelijk Parket**

Het Landelijk Parket bestrijdt (inter)nationaal georganiseerde en ondermijnende criminaliteit, zoals mensenhandel, terrorisme, drugs-handel, witwassen van misdaadgeld, internationale (oorlogs)misdrijven, kinderporno, kinderseksstoerisme en cybercrime. Deze ernstige, vaak

onzichtbare, vormen van criminaliteit ontwrichten onze samenleving. Dat vraagt om een aanpak in samenwerking met partners binnen en buiten het OM.

- **Functioneel Parket**

Het Functioneel Parket is belast met de bestrijding van fraude en milieucriminaliteit en behandelt complexe ontnemingszaken. Daarnaast is het Functioneel Parket voor de andere parketten het expertisecentrum voor afpakken van crimineel vermogen.

- **Parket CVOM**

Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM) behandelt landelijk vrijwel alle overtredingen en verkeerszaken. Weggebruikers die onder invloed van alcohol zijn, te hard rijden of rijden zonder rijbevoegdheid, krijgen met Parket CVOM te maken. Parket CVOM maakt landelijk afspraken met de politie over de verkeershandhaving op de weg. Het toetst ook of nieuwe wet- en regelgeving op het gebied van weg, water, lucht en spoor te handhaven is.

- **DVOM**

De Dienstverleningsorganisatie OM (DVOM) verricht de uitvoerende bedrijfsvoeringstaken voor het OM, zoals Personeel, Financiën, Informatiebeheer en Facilitair Beheer. •

Volg het OM op OM.nl

 OpenbaarMinisterie
 @Het_OM
 Openbaar Ministerie

Fotografie Loes van der Meer

Vormgeving VormVijf

Druk Xerox/OBT

April 2018

